

EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2009.07.17

K(2009)5808

Tema: Valstybės pagalba N 183/2009 – Lietuva
Kaimiškųjų vietovių informacinių technologijų plėtrai

Gerbiamasis pone,

I. SANTRAUKA

- 1) Džiaugiuosi galėdama pranešti, kad Europos Komisija įvertino priemonę „Kaimiškųjų vietovių informacinių technologijų plėtrai“ (toliau – priemonė arba RAIN) ir nusprendė neteikti prieštaravimų, kadangi su minėta priemone susijusi valstybės pagalba suderinama pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą.

II. PROCEDŪRA

- 2) Pasibaigus diskusijoms iki pranešimo, 2009 m. kovo 25 d. registruotu raštu pagal EB sutarties 88 straipsnio 3 dalį Lietuvos valdžios institucijos pranešė Komisijai apie pirmiau paminėtą priemonę. 2009 m. gegužės 11 d. registruotu raštu Komisija paprašė papildomos informacijos apie pasiūlytą priemonę; į šį raštą Lietuvos valdžios institucijos atsakė 2009 m. birželio 11 d. registruotu raštu.

III. APLINKYBĖS

- 3) 2009 m. sausio mėn. plačiajuosčio ryšio skvarba Lietuvoje siekė maždaug 17,5 % – pagal šį rodiklį atsiliekama nuo ES vidurkio (22,9 %), augimo rodiklis taip pat mažesnis už 2008 m. ES vidurkį. Be to, nuo kitų ES šalių atsilieka ir konkurencija paslaugų srityje – iš dalies dėl to, kad 2008 m. prisijungimo per visiškai atsietą prieigą mokestis buvo 140 EUR, t. y. didžiausias ES¹, todėl esama mažiau galimybių skatinti privačias investicijas į plačiajuosčio ryšio tinklus remiantis investicijų didinimo hipoteze (angl. „*ladder of investment*“ hypothesis)².

¹ Kuriant bendrąją Europos elektroninių ryšių rinką 2008 m. padarytos pažangos ataskaita (14-oji ataskaita), Briuselis, 2009 3 24.

² Žr. M. Cave, „*Remedies for Broadband Service*“, 2003 m., Europos Komisijai parengtas dokumentas, arba Cave, „*Encouraging infrastructure investment via the ladder of investment*“, telekomunikacijų politika, 2007 m., p. 223–237.

Vygaudas UŠACKAS
Užsienio Reikalų Ministerija
J. Tumo-Vaižganto g. 2
LT-01511 Vilnius - Lietuvos Respublika

- 4) Kalbant apie plačiajuosčio ryšio aprėptį, Lietuvoje, kaip ir daugelyje Europos Sąjungos šalių, plačiajuosčio ryšio paslaugos teikiamos tankiau apgyvendintose vietovėse (ypač Vilniuje), o kaimiškose ir atokiose vietovėse bazinio plačiajuosčio ryšio plėtra atsilieka, nes tokios vietovės verslo subjektams nėra pakankamai patrauklios komerciniu požiūriu, kad jie investuotų į naują infrastruktūrą. Todėl Lietuvos kaimiškose vietovėse tik nedidelė dalis viešojo sektoriaus, verslo ir gyventojų gali naudotis atitinkamomis plačiajuosčio ryšio paslaugomis.
- 5) Remiantis Lietuvos valdžios institucijų atliktu rinkos tyrimu, plačiajuosčiu ryšiu Lietuvoje gali naudotis 80 % gyventojų, tačiau egzistuoja dideli skirtumai tarp miestų ir kaimiškųjų vietovių. 2008 m. miestuose plačiajuosčio ryšio aprėptis buvo 100 %, tuo tarpu kaimuose šis rodiklis buvo tik 39 %, o mažiau kaip 500 gyventojų turinčiuose kaimuose – tik 10 %³.
- 6) Lietuvos valdžios institucijos nurodo dvi pagrindines priežastis, dėl kurių kaimiškose vietovėse trūksta investicijų: i) geografiniu požiūriu miestai yra išsibarstę, todėl kaimiškose vietovėse būtinos pradinės investicijos yra daug didesnės nei tankiai apgyvendintose vietovėse, ii) kaimiškųjų vietovių gyventojai paprastai gauna mažesnes pajamas, todėl negali padengti faktinių paslaugos sąnaudų. Dėl šių priežasčių privatūs operatoriai iki šiol neinvestavo į plačiajuosčio ryšio jungčių diegimą kaimiškose vietovėse, kuriose paklausa nėra susiformavusi ir tinklo sąnaudų padengimas nėra užtikrintas, todėl egzistuoja didelė miesto ir periferinių vietovių skaitmeninė takoskyra.

IV. PRIEMONĖS APIBŪDINIMAS

- 7) **Tikslai.** Projekto tikslas – Lietuvos kaimiškose vietovėse, kuriose šiuo metu plačiajuosčio ryšio paslaugos neteikiamos ir kurių artimiausiu metu nenumatoma įtraukti į plačiajuosčio ryšio aprėptį, plėtoti elektroninių tinklų infrastruktūrą didmeninėms plačiajuosčio ryšio paslaugoms teikti.
- 8) Spręsdamos būtinas plačiajuosčio ryšio infrastruktūros trūkumo klausimą, Lietuvos valdžios institucijos Lietuvos piliečiams ir verslininkams siekia sudaryti geresnes galimybes naudotis plačiajuosčiu ryšiu kaimiškose vietovėse. Jos tikisi, kad neaptarnaujamose vietovėse sukūrus magistralinį (angl. *backhaul* arba *middle-mile*) tinklą⁴, dėl mažesnių investicinių sąnaudų komerciniams operatoriams būtų lengviau patekti į rinką, drauge jie būtų skatinami plėsti savo plačiajuosčio ryšio tinklo aprėptį kaimiškose vietovėse. Įdiegus tinklą, atsirastų galimybė teikti atvirą didmeninę prieigą tretiesiems operatoriams, kurie galėtų prijungti savo prieigos infrastruktūrą (t. y. „paskutinės mylios“ tinklo segmentą) ir teikti plačiajuosčio ryšio paslaugas galutiniam vartotojams.
- 9) Lietuvos valdžios institucijos tvirtina, kad plačiajuosčio ryšio paslaugos yra vienas pagrindinių veiksnių, kuriuo vietos bendruomenės galėtų pritraukti verslą, kurti nuotolinio darbo galimybes, teikti sveikatos priežiūros paslaugas ir gerinti švietimo bei viešąsias

³ 2008 m. gruodžio mėn. paskelbta Lietuvos Respublikos nacionalinės ryšių reguliavimo tarnybos ataskaita.

⁴ Magistraliniai (arba *middle mile*) tinklai apima kamieninių (pagrindinių) tinklų ir prieigos (arba „paskutinės mylios“) tinklų tarpines linijas.

paslaugas. Valdžios institucijos tikisi, kad RAIN projektas⁵ padės: i) panaikinti skaitmeninę takoskyrą, susijusią su galimybe naudotis plačiajuosčiu ryšiu Lietuvos miestuose ir kaimuose, ii) didinti socialinę sanglaudą, iii) prisidėti prie ekonomikos augimo.

- 10) Įdiegus naują valstybei nuosavybės teise priklausančią plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą, plačiajuosčio ryšio tinklo aprėptis nuo esamų 80 % padidėtų iki maždaug 98 % – apie 750 000 kaimiškųjų vietovių gyventojų (apytikriai 22 % Lietuvos gyventojų) galėtų naudotis plačiajuosčio ryšio paslaugomis fiksuoto, judriojo, bevielio ar kitokio ryšio technologijomis.
- 11) **Teisinis pagrindas.** Priemonės, apie kurią pranešta, pagrindas – i) Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymas⁶, ii) Lietuvos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros 2005–2010 metų plėtros strategija⁷, iii) Lietuvos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros 2005–2010 metų plėtros strategijos įgyvendinimo veiksmų planas⁸, iv) 2007–2013 m. ekonomikos augimo veiksmų programa⁹, v) 2007–2013 m. ekonomikos augimo veiksmų programos papildymas¹⁰, vi) projekto, vykdomo pagal Ekonomikos augimo veiksmų programos 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ įgyvendinimo priemonę Nr. VP2-3.2-IVPK-01 „Plačiajuosčiai elektroninių ryšių tinklai“ finansavimo sąlygų aprašas¹¹. Remiantis Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1083/2006¹² RAIN projektas priskiriamas didelės apimties projektams.
- 12) **Tikslinės vietovės.** Lietuvos valdžios institucijos parengė išsamų žemėlapi ir ištyrė plačiajuosčio ryšio aprėpiamas vietoves, siekdamas nustatyti tikslines vietoves, kuriose būtina valstybės intervencija. Priemonė apims vietoves, kuriose nėra tinkamos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros – pavyzdžiui, kuriose esami operatoriai teikia tik siaurajuosčio ryšio interneto paslaugas arba kuriose siūlomos plačiajuosčio ryšio paslaugas yra neprieinamos dėl didelės kainos (pvz., dėl naudojamų palydovinio ryšio

⁵ RAIN projektas parengtas kaip 2007 m. liepos 30 d. Komisijos sprendimu K (2007) 3740 patvirtintos 2007–2013 m. ekonomikos augimo veiksmų programos 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ uždavinys.

⁶ Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymas („Valstybės žinios“: 2004 4 30, Nr. 69-2382).

⁷ Dėl Lietuvos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros 2005–2010 metų plėtros strategijos patvirtinimo („Valstybės žinios“: 2005 11 19, Nr. 137-4920).

⁸ Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. lapkričio 16 d. nutarimo Nr. 1231 „Dėl Lietuvos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros 2005–2010 metų plėtros strategijos patvirtinimo“ pakeitimo („Valstybės žinios“: 2008 10 23, Nr. 122-4637).

⁹ Patvirtinta 2007 m. liepos 30 d. Komisijos sprendimu Nr. K (2007) 37409.

¹⁰ Dėl Projekto, vykdomo pagal Ekonomikos augimo veiksmų programos 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ įgyvendinimo priemonę Nr. VP2-3.2-IVPK-01 „Plačiajuosčiai elektroninių ryšių tinklai“, finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo („Valstybės žinios“: 2008 4 19, Nr. 45-1717).

¹¹ Dėl Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2008 m. balandžio 15 d. įsakymo Nr. T-66 „Dėl Projekto, vykdomo pagal Ekonomikos augimo veiksmų programos 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ įgyvendinimo priemonę Nr. VP2-3.2-IVPK-01 „Plačiajuosčiai elektroninių ryšių tinklai“, finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“ pakeitimo. („Valstybės žinios“: 2008 12 30, Nr. 149-6074).

¹² 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006, nustatantis bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinantys Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999, OL L 210, 2006 7 31.

technologijų). Įgyvendinant priemonę, apie kurią pranešta, magistralinės šviesolaidinės linijos bus tiesiamos tik ten, kur nėra panašios kitų privačių operatorių infrastruktūros.

- 13) **Konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais.** Dėl priemonės, apie kurią pranešta, Lietuvos valdžios institucijos viešai konsultavosi su pagrindiniais suinteresuotaisiais subjektais. Privatiems operatoriams pateikta informacija apie priemonę, įskaitant planuojamų optinių šviesolaidinių linijų maršrutus. Tais atvejais, kai operatoriai pareiškė susirūpinimą dėl galimo dubliavimosi su esamomis jų linijomis, optinių šviesolaidinių linijų maršrutai pakoreguoti¹³. Vykstant konsultacijoms keletas privačių operatorių susidomėjo galimybe į savo plačiajuosčio ryšio aprėptį įtraukti vietas, kuriose šiuo metu ryšio nėra – prijungti savo prieigos infrastruktūrą prie naujojo valstybės finansuojamo tinklo.
- 14) Rengiant projekto galimybių studijas, atsižvelgta į Nacionalinės ryšių reguliavimo tarnybos pastabas, ypač dėl didmeninių paslaugų ir galimų įkainių. 2009 m. kovo 31 d. raštu, kurį Komisijai pateikė Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba, RAIN projektui pareikštas pritarimas, ypač pabrėžiant, kad projektu būtų skatinama konkurencija.
- 15) RAIN projekto planai taip pat buvo derinami su esama Lietuvos plačiajuosčio ryšio valstybės pagalbos schema¹⁴, siekiant kuo daugiau padidinti ryšio aprėpiamų vietovių skaičių ir kuo veiksmingiau panaudoti valstybės lėšas. Šie du projektai papildys vienas kitą – ankstesnė priemonė skirta „paskutinės mylios“ prieigos tinklams tam tikrose Lietuvos vietovėse įrengti, o pagal esamą priemonę būtų subsidijuojama magistralinių ryšių statyba.
- 16) **Projekto planas.** Projektą sudaro 2 dalys: I) plačiajuosčio ryšio tinklai bus kuriami žiedo infrastruktūros principu – šešių regioninių paskirstymo žiedų pavidalu. Statybos darbus (tai civilinės inžinerijos darbai, kabelių šulinių įrengimas, šviesolaidinių linijų skaidulos ir t. t.) atliks pagal atitinkamus nacionalinius teisės aktus ir ES viešųjų pirkimų direktyvas atviro konkurso būdu atrinkti privatūs rangovai. Naujasis RAIN tinklas nuosavybės teise priklausys valstybei. II) Valdyti RAIN tinklą ir teikti didmenines paslaugas tretiesiems paslaugų teikėjams bus patikėta viešajam pelno nesiekiančiam juridiniam subjektui „Plačiajuostis internetas“. RAIN tinklą prižiūrės ir aptarnaus atviro konkurso būdu atrinkti privatūs operatoriai.
- 17) Įdiegus naująjį tinklą, didmeninės magistralinės prieigos paslaugos elektroninių ryšių operatoriams, norintiems teikti ryšio paslaugas galutiniams vartotojams, bus teikiamos atviromis ir nediskriminuojančiomis sąlygomis. Didmeninis tinklo operatorius, viešojo įstaiga „Plačiajuostis internetas“, mažmeninių paslaugų neteiks.
- 18) **Technologija.** Pasirinkta tinklo topologija užtikrinamas technologinis priemonės neutralumas: naujasis tinklas kaip magistralinė linija bus tinkama keletui skirtingų platformų, kurių operatoriai galės teikti savo paslaugas galutiniams vartotojams. Galutiniai vartotojai turės galimybę pagal savo poreikius pasirinkti mažmeninių paslaugų operatorių, paslaugas ir „paskutinės mylios“ technologiją. Lietuvos valdžios institucijų

¹³ Sudarydamos optinių šviesolaidinių kabelinių linijų maršrutus Lietuvos valdžios institucijos atsižvelgė, *inter alia*, į aplinkos aspektus, esamų maršrutų ir kitų esamų infrastruktūros elementų naudojimą ir t. t.

¹⁴ Komisijos sprendimas byloje N 497/2007 – *Plačiajuosčio duomenų perdavimo tinklo diegimas Lazdijų ir Alytaus rajonuose*, Lietuva. OL C 290, 2008 11 13.

manymu, įgyvendinus planuojamą projektą operatoriams bus sudarytos ekonominiu požiūriu naudingos sąlygos investuoti į „paskutinės mylios“ sprendimus ir teikti mažmenines paslaugas kaimiškųjų vietovių galutiniams vartotojams¹⁵.

- 19) **Kainodara.** Didmeninės paslaugos įkainius nustatys Susisiekimo ministerija. Lietuvos valdžios institucijų uždavinys – mažmenines plačiajuosčio ryšio paslaugas tikslinėse vietovėse teikti už miestuose teikiamų paslaugų kainą, tačiau nustatant didmeninių paslaugų įkainius bus atsižvelgiama į vidutinę mažmeninių paslaugų kainą, kurią galutiniai vartotojai moka miestuose, kur tokios paslaugos teikiamos be valstybės finansavimo. Didmeninių paslaugų kainos bus nustatomos drauge su Nacionaline ryšių reguliavimo tarnyba.
- 20) **Paramos gavėjai.** Tiesioginis pagalbos gavėjas – didmeninis tinklo operatorius, viešoji įstaiga „Plačiajuostis internetas“. Netiesioginiai pagalbos gavėjai bus elektroninių ryšių operatoriai, kurie naudos naują tinklą mažmeninėms paslaugoms galutiniams vartotojams teikti.
- 21) **Biudžetas ir finansavimo priemonės.** Pagalba teikiama dotacijomis. Bendra RAIN projekto suma – maždaug 209 mln. LTL (apytikriai 60,5 mln. EUR). Atsižvelgiant į Komisijos sprendimą dėl projekto, jis bus finansuojamas Europos regioninio plėtros fondo (ERPF) lėšomis (51,4 mln. EUR)¹⁶ ir Lietuvos lėšomis (9,1 mln. EUR). Lietuvos valdžios institucijos patvirtino, kad ši pagalba negali būti sujungta su pagal kitas vietas, regionines, nacionalines arba Bendrijos schemas gauta pagalba toms pačioms reikalavimus atitinkančioms išlaidoms padengti.
- 22) **Priemonės trukmė.** Priemonės trukmė priklauso nuo Komisijos sprendimo dėl ERPF finansinio įnašo. RAIN projektą planuojama pradėti 2009 m. ir pabaigti 2014 m.
- 23) **Pirkimas.** Lietuvos valdžios institucijos ketina vykdyti dviejų etapų konkurso procedūras. Pirmuoju etapu tinklų statyba bus suskirstyta į dešimt mažesnių projektų, kiekvienam jų atrenkant mažiausios kainos pasiūlymus. Antruoju etapu bus skelbiamas konkursas dėl tinklo priežiūros ir techninio aptarnavimo, pasirenkant ekonomiškai naudingiausias pasiūlymus. Visos konkurso procedūros bus vykdomos griežtai laikantis ES ir nacionalinių viešųjų pirkimų taisyklių.
- 24) **Priežiūra.** Kaip nurodyta Elektroninių ryšių įstatyme, priemonės pagalbos gavėjas, viešoji įstaiga „Plačiajuostis internetas“, suinteresuotosioms šalims privalo skelbti su prieiga susijusią informaciją (be kita ko, technines specifikacijas, teikimo ir naudojimo sąlygas) ir suteikti atvirą prieigą visiems elektroninių ryšių operatoriams. Įsipareigojimo vykdymą prižiūrės Priežiūros komitetas, remdamasis įstaigos pateiktomis metinėmis ataskaitomis. Remiantis Lietuvos valdžios institucijų pateikta informacija, bet koks galimas viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ lėšų perteklius, sukauptas tinklo veikimo metu, bus naudojamas tinklo priežiūrai arba kaimiškųjų vietovių plačiajuosčio ryšio plėtrai vykdyti.

¹⁵ Per viešąsias konsultacijas keletas elektroninių ryšių operatorių, naudojančių skirtingas technologines platformas, raštu pareiškė susidomėjimą RAIN infrastruktūra.

¹⁶ ERPF lėšos – tai lėšos, skirtos Ekonomikos augimo veiksmų programos prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ priemonei „Plačiajuosčiai elektroninių ryšių tinklai“.

V. PRIEMONĖS VALSTYBĖS PAGALBOS VERTINIMAS. PAGALBA

- 25) EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „*valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su bendrąja rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai*“. Vadinasi, kad priemonė būtų laikoma valstybės pagalba, ji turi atitikti visas šias sąlygas: 1) priemonė turi būti finansuojama iš valstybės išteklių; 2) taikant šią priemonę, įmonėms turi būti suteikiamas ekonominis pranašumas; 3) šis pranašumas turi būti išskirtinis ir iškraipyti konkurenciją arba kelti konkurencijos iškraipymo grėsmę; 4) priemonė turi daryti įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

Valstybės ištekliai

- 26) Priemonė finansuojama ES lėšomis ir Lietuvos valdžios institucijų ištekliais. Todėl ji susijusi su valstybės ištekliais.

Ekonominis pranašumas

- 27) *Viešoji įstaiga „Plačiajuostis internetas“*. Valstybei priklausantis pelno nesiekiantis juridinis subjektas¹⁷, valdantis tinklą, gaus finansinę pagalbą, dėl kurios galės teikti didmenines plačiajuosčio ryšio paslaugas tokiomis sąlygomis, kokių kitu atveju rinkoje nebūtų. Todėl šia priemone minėtajai įmonei suteikiamas tiesioginis ekonominis pranašumas.
- 28) *Elektroninių ryšių operatoriai*. Tretiesiems operatoriams šia priemone bus sudaryta galimybė teikti mažmenines plačiajuosčio ryšio paslaugas galutiniams vartotojams naudojantis naująja valstybei nuosavybės teise priklausančia plačiajuosčio ryšio infrastruktūra. Todėl šie operatoriai įgys netiesioginį ekonominį pranašumą – turės galimybę teikti didmenines paslaugas tokiomis sąlygomis, kokių įprastomis rinkos sąlygomis (be valstybės pagalbos) nebūtų.

Konkurencijos iškraipymas

- 29) Priemonė, kuria remiamas didmeninis plačiajuosčio ryšio tinklas, yra atrankinio pobūdžio, nes ji skirta įmonėms, vykdančioms veiklą tik tam tikruose regionuose arba tik tam tikruose bendrosios elektroninių ryšių paslaugų rinkos segmentuose¹⁸. Be to, valstybės intervencija siekiama taip pakeisti esamas rinkos sąlygas, kad naujomis sąlygomis nemažai įmonių nuspręstų naudotis atrinktu, o ne esamų paslaugų teikėjų paslaugomis, kurios, kaip rinkos veikimu pagrįstas sprendimas, galbūt yra brangesnės (pvz., skirtųjų linijų paslaugos).

¹⁷ Įmone laikomas bet koks subjektas, vykdamas ekonominę veiklą, nepriklausomai nuo jo juridinio statuso ir finansavimo būdo. Pvz., žr. 1991 m. balandžio 23 d. Teismo sprendimą *Klaus Höfner and Fritz Elser v Macrotron GmbH*, C-41/90.

¹⁸ Daugiau informacijos apie sektoriaus specifiką galima rasti, pvz., 2001 m. lapkričio 8 d. Teismo sprendime *Adria-Wien Pipeline and Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke*, C-143/99, Rink. p. I-8365.

Poveikis prekybai

- 30) Šia intervencine priemone gali būti paveikti paslaugų teikėjai iš kitų valstybių narių, todėl ji turi poveikį prekybai. Elektroninių ryšių paslaugų rinkose (įskaitant didmeninių ir mažmeninių plačiajuosčio ryšio paslaugų rinkas) gali laisvai konkuruoti operatoriai ir paslaugų teikėjai, kurių veikla dažniausiai susijusi su valstybių narių tarpusavio prekyba.

Išvada

- 31) Nustačiusi, kad priemone naudojant valstybės išteklius didmeninių paslaugų tinklo operatoriui ir elektroninių ryšių operatoriams, naudojantiems valstybės finansuojamą infrastruktūrą, suteikiamas ekonominis pranašumas, kuris iškraipo konkurenciją ir turi poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, Komisija daro išvadą, kad priemonė, apie kurią pranešta, yra valstybės pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, ir būtina išnagrinėti, ar priemonė gali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka.

VI. SUDERINAMUMO VERTINIMAS

- 32) Vietovės, kurias apima priemonė, atitinka reikalavimus regioninei investicinei pagalbai gauti pagal 87 straipsnio 3 dalies a punkte nurodytą leidžiančią nukrypti nuostatą¹⁹. Tačiau visa pagal schemą teiktina pagalba pradinių investicijų atveju gali būti nelaikoma pagalba pagal 2007–2013 m. nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gaires²⁰, o pagalbos intensyvumas viršytų tose gairėse nustatytas galimas ribas, todėl Komisija mano, kad priemonės suderinamumą su bendrąja rinka reikia vertinti tiesiogiai remiantis EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktu²¹. Minėtojoje Sutarties nuostatoje nustatyta, kad „pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui“, gali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka.
- 33) Kad pagalba būtų suderinama pagal 87 straipsnio 3 dalies c punktą, bendro intereso tikslo turi būti siekiama reikiamu ir tinkamu būdu. Visų pirma priemonė turėtų būti įvertinta šiais aspektais:
- a. Ar pagalbos priemone siekiama aiškiai apibrėžto bendro intereso tikslo (t. y. ar siūloma pagalba siekiama spręsti rinkos nepakankamumo problemą, ar pasiekti kitą tikslą)?
 - b. Ar pagalba yra tinkamai suplanuota bendro intereso tikslui pasiekti?
Pirmiausia:

¹⁹ Komisijos sprendimas byloje N 641/2006 – Lietuvos nacionalinis regioninės valstybės pagalbos žemėlapis 2007–2013 m., OL C 286, 2006 11 23.

²⁰ Žr. 2007–2013 m. nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gaires, OL C 54, 2006 3 4, p. 13.

²¹ Žr., pvz., Komisijos sprendimą bylose N 131/2005 – *Fibre Speed Broadband Project in Wales*, Jungtinė Karalystė, OL C 207, 2006 8 30; N 284/2005 – *Metropolitan Area Network Broadband Program*, Airija, OL C 207, 2006 8 30; N 746/2006 – *North Yorkshire NYNET Project*, Jungtinė Karalystė, OL C 152, 2007 7 6.

1. Ar pagalbos priemonė yra tinkama priemonė, t. y. ar nėra kitų, geresnių, priemonių?
 2. Ar pagalba turi skatinamąjį poveikį, t. y. ar ją teikiant kinta įmonių elgesys?
 3. Ar pagalbos priemonė proporcinga, t. y. ar toks pat elgesio pokytis nebūtų pasiektas mažesne pagalba?
- c. Ar konkurencijos iškraipymai ir poveikis prekybai gana nedideli, kad pagalbos poveikis būtų teigiamas?

a. Parama plačiajuosčio ryšio plėtrai atitinka bendrą interesą

Bendrijos politika

- 34) Galimybė naudotis plačiajuosčiu ryšiu yra svarbiausias informacijos ir ryšių technologijų (IRT) plėtros, diegimo ir taikymo ūkyje ir visuomenės gyvenime veiksnys. Plačiajuostis ryšys yra svarbus strateginiu požiūriu, nes jis leidžia greičiau pritaikyti šias technologijas visų ekonomikos sektorių augimui ir inovacijoms skatinti, taip pat socialinei ir regioninei sanglaudai didinti²². Komisija aktyviai prisideda prie to, kad visi Europos piliečiai galėtų naudotis plačiai prieinamomis plačiajuosčio ryšio paslaugomis, kaip nustatyta Lisabonos strategijoje ir paskesniuose komunikatuose²³. Didindama plačiajuosčio ryšio aprėptį Lietuvos vietovėse, kur tokio ryšio kol kas nėra, priemonė padeda siekti geresnės sanglaudos ir todėl suderinama su bendru interesu.

Sanglaudos tikslas ir rinkos nepakankamumo problema

- 35) Dėl plačiajuosčio ryšio paslaugų ekonominių ypatumų rinka ne visada užtikrina pakankamą pelną, kad į šias paslaugas būtų verta investuoti. Atsižvelgiant į ekonominius gyventojų tankio veiksnius, plačiajuosčio ryšio tinklus paprastai pelningiau diegti ten, kur galima paklausa yra didesnė ir labiau koncentruota, t. y. tankiau gyvenamose vietose. Kadangi investuojant patiriamos didelės fiksuotos išlaidos, mažėjant gyventojui tankiui, labai didėja vieneto kaina. Todėl plačiajuosčio ryšio tinklai paprastai būna pelningi tik tam tikroje gyvenamos vietovės dalyje. Be to, atitinkamiems plačiajuosčio ryšio tinklams plėtoti būtinų investicijų sąnaudos gali labai padidėti dėl vietovės nuošalumo, pvz., didesnio atstumo iki esamos telekomunikacijų infrastruktūros.
- 36) Paprastai tokie neaptarnaujami regionai yra kaimiškosios vietovės, kuriose gyventojų tankis nedidelis, todėl komerciniai paslaugų teikėjai ekonominiu požiūriu nėra suinteresuoti investuoti į elektroninių ryšių tinklus, kad galėtų tose vietovėse teikti atitinkamas plačiajuosčio ryšio paslaugas. Dėl šių priežasčių tarp vietovių, kuriose yra galimybė naudotis atitinkamomis plačiajuosčio ryšio paslaugomis, ir vietovių, kuriose

²² Daugiau informacijos galima rasti, pvz., Fornefeld, Delaunay ir Elixmann (2008 m.), „*The impact of broadband on growth and productivity*“, Europos Komisijos užsakymu atliktas tyrimas, MICUS; Katz ir Suter (2009 m.), „*Estimating the economic impact of the broadband stimulus plan*“, Kolumbijos teleinformacijos instituto darbinis dokumentas.

²³ Pvz., žr. „i2010 – Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti“, COM (2005) 229 galutinis, 2005 m. birželio 1d.; „e. Europa 2005 – informacinė visuomenė visiems“, COM (2002) 236 galutinis, „Atotrūkio įdiegiant plačiajuosčių ryšių mažinimas“, COM (2006) 129.

tokios galimybės nėra, formuojasi skaitmeninė takoskyra. Plačiajuosčio ryšio aprėpties skirtumas tarp kaimiškųjų vietovių ir nacionalinio vidurkio Lietuvoje yra ypač didelis²⁴.

- 37) Bet kuriuo atveju, atitinkamų plačiajuosčio ryšio paslaugų prieinamumas būtų naudingas ir vertinant platesniu ekonominiu požiūriu, pvz., dėl teigiamo netiesioginio poveikio vietos ekonomikai – aktyvesnės ekonominės veiklos, darbo vietų kūrimo ir išsaugojimo. Dėl tokių paslaugų buvimo visi visuomenės nariai turėtų geresnes galimybes naudotis pagrindinėmis ryšio paslaugomis, drauge būtų didinama socialinė ir regioninė sanglauda.
- 38) Finansiškai remdamos pagrindinių didmeninių plačiajuosčio ryšio paslaugų infrastruktūros kūrimą tikslinėse Lietuvos vietovėse, valdžios institucijos siekia tikrą sanglaudos ir ekonomikos vystymosi tikslų.

b. Tinkamai suplanuota pagalba

Pagalba yra tinkama priemonė

- 39) Lietuvoje jau keletą metų įgyvendinamos su paklausa susijusios priemonės, skirtos plačiajuosčiam ryšiui (pvz., mokesčių lengvatos gyventojams), taip pat kitos kompiuterinio raštingumo didinimo (pvz., viešosios interneto prieigos taškų steigimas) ir e. vyriausybės paslaugų kūrimo skatinimo priemonės. Tačiau šiomis priemonėmis apibūdintoji problema nėra sprendžiama pasiūlos aspektu (trūksta atitinkamos plačiajuosčio ryšio tinklo infrastruktūros).
- 40) Nors *ex ante* reguliavimu sudarytos geresnės sąlygos diegti plačiajuosčių ryši miestuose ir tankiau apgyvendintose vietovėse, nepanašu, kad dėl to būtų vykdomos pakankamos investicijos plačiajuosčio ryšio paslaugoms neaptarnaujamose vietovėse teikti, nes tam reikia plačiajuosčio ryšio prieigos infrastruktūros.
- 41) Nepaisant Lietuvos valdžios institucijų inicijuotų alternatyvių priemonių, tikslines vietas pasiekė tik ribotos privačios investicijos (šiuo metu teikiamos tik siaurajuosčio, balso arba brangaus palydovinio ryšio paslaugos). Panašu, kad be papildomos valstybės intervencijos neįmanoma sumažinti kaimiškųjų vietovių ir miestų skaitmeninės takoskyros, dėl kurios gali susiformuoti ekonominė ir socialinė vietos gyventojų ir įmonių atskirtis.
- 42) Atsižvelgdama į šias aplinkybes, Komisija daro išvadą, kad aptariamuoju atveju sprendimui skirti valstybės lėšų plačiajuosčio ryšio trūkumo problemai spręsti nėra kitos alternatyvos. Valstybės pagalba galėtų būti pašalintas apibūdinantis rinkos nepakankamumas, ja būtų veiksmingai prisidedama siekiant minėtųjų lygiateisiškumo tikslų. Ši priemonė yra bendros Lietuvos informacinės visuomenės strategijos²⁵, kuria siekiama sumažinti geografinių ir ekonominių sąlygų sukeltą skaitmeninę takoskyrą ir plėtoti informacinę visuomenę kuriant e. paslaugas ir e. turinį (pvz., e. vyriausybės, e. sveikatos, e. mokymo ar e. verslo paslaugas), taip pat kuriant plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą, dalis.
- 43) Todėl esamomis sąlygomis valstybės pagalba yra tinkama priemonė nustatytiems tikslams pasiekti.

²⁴ Daugiau statistikos žr. 5 dalyje.

²⁵ Žr., pvz., Lietuvos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros 2005–2010 m. plėtros strategijos įgyvendinimo veiksmų planą, taip pat 6 dalį.

Pagalba tinkamai skatinami operatoriai

- 44) Didmeninio plačiajuosčio ryšio tinklo infrastruktūros statyba kitiems elektroninių komunikacijų operatoriams gali pasitarnauti kaip stimulas investuoti ir teikti mažmenines plačiajuosčio ryšio paslaugas galutiniams vartotojams. Projekte numatyta infrastruktūra neapima „paskutinės mylios“ prieigos segmento, ja galima naudotis taikant keletą skirtingų technologinių sprendimų. Įdiegus naująją infrastruktūrą, kitiems operatoriams bus lengviau patekti į rinką, taip pat tikimasi, kad minėtoji infrastruktūra pritrauks komercinių investicijų į „paskutinės mylios“ infrastruktūrą, kaip patvirtina Lietuvos valdžios institucijoms pateikti ketinimų raštai²⁶. Todėl esama priemonė būtų tiesiogiai ir tinkamai skatinama operatorių investicijų iniciatyva.

Proporcingumas

- 45) Lietuvos valdžios institucijos priemonę suplanavo taip, kad būtų sumažintas susijusios valstybės pagalbos dydis ir galimas konkurencijos iškreipimas. Atsižvelgdama į tai, Komisija atkreipia dėmesį, *inter alia*, į šiuos teigiamus bendro priemonės plano elementus:
- a) *Detalus žemėlapis ir aprėpties analizė, taip pat konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais.* Lietuvos valdžios institucijos atliko esamų plačiajuosčio ryšio infrastruktūrų analizę, siekdamas tiksliai nustatyti vietas, kuriose būtina valstybės intervencija. Buvo konsultuojamasi su esamais operatoriais ir keičiami priemonės planai, kad būtų išvengta dubliavimosi su esamomis infrastruktūromis; konsultuodamasi su kitais svarbiais suinteresuotaisiais subjektais (pvz., Nacionaline ryšių reguliavimo tarnyba ir Nacionaline konkurencijos taryba), Lietuvos valdžios institucijos užtikrino, kad valstybės lėšos būtų naudojamos tik tose vietovėse, kur tai būtina, iki minimalaus lygio apribojant galimybę išstumti privačias investicijas ir iškraipyti konkurenciją.
 - b) *Atviro konkurso procedūros.* Lietuvos valdžios institucijos įmonės tinklo statybai ir priežiūrai atrinks griežtai laikydamosi nacionalinių ir ES viešųjų pirkimų taisyklių. Atviro konkurso procedūros laikomos veiksminga priemone pagalbos, kuri būtina priemonei, dydžiui sumažinti.
 - c) *Technologinis neutralumas.* Įgyvendinus esamą priemonę, valstybės finansuojama infrastruktūra bus tinkama kelioms skirtingoms platformoms (pagrįstoms, pvz., laidinio, bevielio, judriojo ryšio sprendimais). Todėl priemonė nėra palanki jokiai konkrečiai technologijai arba tinklo platformai, komerciniams operatoriams paliekamos visos galimybės siūlyti tinkamiausius technologinius sprendimus mažmeninėms plačiajuosčio ryšio paslaugoms galutiniams vartotojams teikti.
 - d) *Atvira didmeninė prieiga.* Naujojo tinklo operatorius atviromis, skaidriomis ir nediskriminuojančiomis sąlygomis teiks atvirą didmeninę prieigą visoms suinteresuotosioms šalims. Operatorius neteiks mažmeninių paslaugų galutiniams vartotojams, pajamas jis gaus iš didmeninės prieigos teikimo, todėl tai bus didelė paskata tretiesiems operatoriams naudotis tinklu, drauge atitinkamose vietovėse bus didinamas pasirinkimas ir skatinama konkurencija. Draudimu didmeninių paslaugų operatoriumi teikti mažmenines paslaugas subsidijuojamu tinklu galėtų būti pašalinta galimybė, kad kuriam nors operatoriumi bus suteiktas nepagrįstas pranašumas.

²⁶ Žr. 15 išnašą.

Įgyvendinus projektą, bus sudarytos sąlygos gauti atvirą prieigą prie naujojo valstybės finansuojamo tinklo naudojant skirtingas plačiajuosčio ryšio technologines platformas, todėl projektu tikslinėse vietovėse infrastruktūros požiūriu būtų galima skatinti tokią konkurenciją, kokia yra atitinkamą ryšį jau turinčiose vietovėse.

- e) *Kainų palyginimas.* Siekiant užtikrinti veiksmingą didmeninę prieigą ir sumažinti galimą konkurencijos iškraipymą, subsidijuoto tinklo didmeninių paslaugų kainas prižiūrės Nacionalinė ryšių reguliavimo tarnyba, siekiant, kad būtų nustatytos tokios mažmeninių paslaugų kainos, kokios mokamos nesubsidijuojamose vietovėse. Kainų palyginimas – svarbus apsaugos veiksnys, siekiant užtikrinti, kad suteikta pagalba būtų naudojama kitose konkuruojančiose plačiajuosčio ryšio rinkose vyraujančioms rinkos sąlygoms atkartoti.
- f) *Priežiūra ir pertekliaus panaudojimas.* Projektas nuolat bus tikrinamas, o įdiegti priežiūros mechanizmai padės užtikrinti, kad tuo atveju, jeigu pagalbos gavėjui nesilaikytų taisyklių, pagalbą teikiančios valdžios institucijos suteiktą pagalbą galėtų susigrąžinti. Užtikrindamos, kad bet koks viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ tinklo veikimo metu sukauptas lėšų perteklius bus panaudotas tinklui prižiūrėti arba kaimiškųjų vietovių plačiajuosčio ryšio tinklui plėtoti²⁷, Lietuvos valdžios institucijos drauge užtikrina, kad pagalbos gavėjui nebus mokama pernelyg didelė kompensacija ir *ex post* bei atgaline data mažins pagalbos sumą, kuri iš pradžių atrodė buvusi būtina.

c. Konkurencijos iškraipymas ir poveikis prekybai yra riboti, bendrasis priemonės poveikis – teigiamas

- 46) Komisija daro išvadą, kad priemone, apie kurią pranešta, bus panaikinti Lietuvos kaimiškiosiose vietovėse geografinių ir komercinių aplinkybių sukelti trūkumai ir jose bus skatinamas konkurencingas plačiajuosčio ryšio paslaugų teikimas. Projekto planu užtikrinama, kad valstybės intervencijos sukeltas konkurencijos iškraipymas būtų minimalus. Komisija daro išvadą, kad bendras priemonės poveikis yra teigiamas. Priemonė aiškiai atitinka EB sutarties 87 straipsnio 3 straipsnio c punkte nurodytus tikslus, nes ja palengvinama tam tikros ekonominės veiklos (didmeninių ir, netiesiogiai, mažmeninių plačiajuosčio ryšio paslaugų) plėtra atokiose ir kaimiškiosiose vietovėse, kuriose tokia pagalba neturi neigiamo poveikio prekybos sąlygoms tokiu mastu, kuris prieštarautų bendram interesui.

²⁷ Žr. 24 dalį.

Išvada

- 47) Atsižvelgdama į išdėstytuosius argumentus, Komisija priėjo prie išvados, kad pagalba pagal priemonę, apie kurią pranešta, yra suderinama su EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktu.

VII. SPRENDIMAS

- 48) Remdamasi pateiktu vertinimu, Komisija atitinkamai nusprendė, kad pagalbos priemonė „Kaimiškųjų vietovių informacinių technologijų plėtra“ yra suderinama su EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktu.
- 49) Lietuvos valdžios institucijoms primenama, kad, remiantis EB sutarties 88 straipsnio 3 dalimi, jos privalo informuoti Komisiją apie bet kokį ketinimą išplėsti arba pakeisti priemonę.
- 50) Jeigu šiame rašte yra konfidencialios informacijos, kuri neturėtų būti atskleista trečiosioms šalims, apie tai praneškite Komisijai per penkiolika darbo dienų nuo šio dokumento gavimo dienos. Jeigu Komisija negaus argumentuoto prašymo iki minėtojo laikotarpio pabaigos, bus laikoma, kad Jūs sutinkate, jog visas rašto tekstas būtų atskleistas trečiosioms šalims ir paskelbtas autentiška kalba interneto puslapyje http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/index.htm.
- 51) Prašymą siųskite užšifruotu e. paštu adresu stateaidgreffe@ec.europa.eu arba registruotu paštu ar faksu adresu:

European Commission
Directorate-General for Competition
State Aid Greffe
Rue de Spa 3
B-1049 Brussels
Faksas (+32 2) 296 12 42

Pagarbiai

Komisijos vardu

Stavros DIMAS

Komisijos narė